

Kokemäenjoen kalakantojen hoito-ohjelman seurantaryhmän 12. kokous

Aika 5.4.2017
Paikka Emil Cedercreutzin museo, Museotie 1, Harjavalta
Läsnäolijat Katso liite

1. Kokouksen avaus

Kari Ranta-aho (ELY-kalatalouspalvelut/Rannikko-Suomi) avasi kokouksen, esitteli kokouksen ohjelman ja toivotti kokouksen osallistujat tervetulleiksi Kokemäenjoen kalakantojen hoito-ohjelman seurantaryhmän kokoukseen.

2. Muutama sana Emil Cedercreutzin museosta

Henry Flinkman (Museotoimenjohtaja) kertoi Emil Cedercreutzin henkilöhistoriasta ja museosta. Museon perustana on vuonna 1913 Harjavaltaan muuttaneen aatelismies, kuvanveistäjä ja siluetti-taiteilija Cedercreutzin elämän työ. Hän oli kiinnostunut satakuntalaisesta talonpoikauskulttuurista. Työssään hän kuvasi maaseudun työprosesseja ja työn jälkeä.

3. Hoito-ohjelman toteutus ja varojen käyttö vuonna 2016

Leena Rannikko (ELY-kalatalouspalvelut/Rannikko-Suomi) aloitti kertomalla joen patoamisen historiasta ja siitä seuranneista vaikutuksista kalojen liikkumiseen ja kalan saaliisiin. Rannikko esitteli vuoden 2016 varojen käyttö. Varoja käytettiin 223 092 €, hoito-ohjelman aikana on käytetty yhteensä 2 miljoonaa euroa. Istutuksiin käytettiin 129 220 €. Tutkimukset, selvitykset, suunnitelmat ja tiedottaminen 93 872 €, josta hautomon suunnittelun ja rakentamisen 50 880 €. Kokoukset 473 €. Voimalaitosten kalatalousmaksut ovat yhteensä 196 617 €. Maksukertymää on jäljellä 229 800 €. Kalatalousmaksuvarojen käytöstä vastasivat Varsinais-Suomen ELY-keskus 69 % ja Hämeen ELY-keskus 31 %. Tulevaisuudessa istutuksiin käytetään noin 130 000 € ja muihin toimiin noin 70 000 €. Täplärapu istutukset lopetettiin. Heikki Salokangas kritisoi kalatalousmaksujen olevan liian pieniä suhteessa kärsittyyn haittaan.

4. Istutustoiminta

Jari Pelkonen (ELY-kalatalouspalvelut /Järvi-Suomi) esitteli vuoden 2016 kalaistutukset ja suunnitelman vuodelle 2017. Istutukset tehtiin hoitosuunnitelman mukaisesti. Harjuksia ei istutettu, mutta ankeriaita istutettiin ensimmäisen kerran Tyrvään ja Melon väliselle alueelle.

Vuonna 2017 kalaistutukset toteutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti. Äetsän ja Tyrvään välille pyritään istuttamaan harjusta ja järvitaimenen mätiä. Uutena istutuksena järvitaimenen mätiä Tyrvään ja Melon väliselle alueelle.

5. Vuoden 2016 selvitykset

Kirjolohi-istutusten tuloksellisuus Kokemäenjoen vesistöissä

Ari Haikonen (Kala- ja Vesitutkimus Oy) esitteli Petri Karppisen tekemän raportin kirjolohi-istutusten tuloksellisuudesta. Pyyntikokoisia merkittyjä kirjolohia istutettiin 2000 kpl vuonna 2014. Merkkipalautusten perusteella saalis saatiin pääosin läheltä istutustuspaikkaa noin kuukauden sisällä istutuksesta. Merkkien palautusprosentti oli 11,8. Eniten saalista saatiin vapavälineillä ja verkolla. Saaliin tuotto katsottiin huonoksi. Haikonen arvioi, että kirjolohi on istutuslajina kallis, eikä se kompensoi kalataloushaittaa kestävästi, joten sen istuttamiselle ole juurikaan perusteita.

Kirjolohi-istutusten merkityksestä virisi vilkas keskustelu. Jukka Puhakka ihmetteli kirjolohi vastaisuutta. Janne Rautanen puolestaan totesi, että pitää tukea alueella luontaisesti esiintyvien kalalajien menestys mahdollisuuksia, mutta kirjolohi kompensoi patojen yläpuolisten alueiden kalastajien mahdollisuuksia saada lohikaloja saaliiksi. Jari Pelkonen ehdotti istutuspäivien jakamista pidemmälle ajalle sekä ihmetteli merkkipalautusten vähäistä määrää. Kari Ranta-aho ehdotti, että kokeiltaisiin kirjolohien istuttamista talvella jään alle pilkittäväksi. Esko Piranen puolestaan oli sitä mieltä, että vaikka istutusten tuloksellisuus on heikko ovat kalastajat tyytyväisiä, että kirjolohia istutetaan. Päivi Pyyvaara kysyi miten luotettavia merkkiaustavat ovat ja onko merkkienpalautusilmapiiri muuttunut? Haikonen totesi, ettei palautusmäärät olleet tippuneet ja Lari Venerannan mukaan Carlin- ja T-ankkurimerkinnän luotettavuuden välillä ei ole isoa eroa, Carlin-merkki on vain hieman varmempi.

Kokemäenjoen (Sastamala-Harjavalta) täplärapuistutuksien tuloksellisuuden seuranta 2016

Joonas Rajala (Suomen vesistöpalvelu osk) esitteli täplärapuistutuksien tuloksellisuuden seurannan tuloksia. Vuosina 2011-2015 täplärapuja istutettiin n. 40 000 kpl. Koeravustuksien täplärapusaalis oli 290 kpl, mikä yksikkösaaliina tarkoittaa harvaa rapukantaa. Tihein rapukanta löytyi Haanojan puhdistamon rannasta. Merkkejä rapurutosta havaittiin 47% ravuista. Merkkejä täplärapujen lisääntymisen onnistumisesta havaittiin.

Kokemäenjoen alaosan, Harjunpäänjoen ja Joutsijoen koekalastukset vuonna 2016

Kimmo Puosi ja Tapio Mäkelä (Kalatalouspalvelu Mäkelä Tmi) esittelivät vuoden 2016 sähkökoekalastusten tuloksia. Kokemäenjoella koekalastussaaliksi koostui 11 kalalajista ja 311 kappaleesta. Lohenpoikasia saatiin 64 kpl ja taimenen poikasia 6 kpl. Lohenpoikasia saatiin saaliiksi vain Arantilankoskelta ja taimenia sekä Arantilankoskelta että Ruskilankoskelta. Lohen poikasten tiheys on vaihdellut runsaasti seurantahistorian aikana. Taimenen luonnon lisääntyminen on seurannan perusteella erittäin vähäistä. Harjunpäänjoen koekalastussaaliksi koostui 11 kalalajista ja 1563 kappaleesta. Lohenpoikasia 232 kpl ja taimenenpoikasia 216 kpl. Lohen 0+ -ikäisten poikasten määrä oli seurantahistorian suurin. Emokalasiirrot näkyivät 0+ -ikäisten poikasten tiheyden nousuna. Joutsijoella koekalastussaaliksi koostui kuudesta kalalajista ja 583 kappaleesta sekä 25 jokiravusta. Taimenia oli saaliissa 108 kpl. Vastakuoriutuneiden poikasten istutus tuotti koekalastusten perusteella heikon tuloksen.

Janne Rautanen kyseli tuleeko kunnostuksia. Leena Rannikko kertoi toteutettavista kalatiesuunnitelmista ja kunnostussuunnittelun aloittamisesta Joutsijoella.

Siian luontainen lisääntyminen Kokemäenjoessa

Lari Veneranta (Luonnonvarakeskus) kertoi siian luontaisesta lisääntymisestä Kokemäenjoessa. Yli puolet lypsetystä mädistä ei hedelmöittynyt tai selvinnyt alkuvaiheen kehityksestä. Hedelmöittyneen mädin selviytymisaste oli 61 %. Lammaistenlahden kutualueet kartoitettiin viistokaikuluotauksella, pohjienkuvauksella ja mädin pumppauksella. Paras mätialue sijaitsi päävirran kulkusuunnan mukaisesti sora- ja kivipohjalla, jossa on vähän virran mukana kulkeutunutta orgaanista ainetta ja veden virtausnopeus alle 0,4 m/s. Tulevaisuudessa tulisi arvioida luonnontuotanto määrä, kartoittaa kutualueet ja arvioida niiden kunnostustarpeet.

Tero Ylikylä totesi, että Kokemäenjoen vedenlaadulla on merkitystä hedelmöittymisvaiheen ongelmiin. Venerannan mukaan muissa joissa mädin hedelmöittyminen on samalla tasolla kuin Kokemäenjoella. Kimmo Puosi halusi tietää miten vastakuoriutuneiden määrät poikashaavinnassa suhteutuu muihin jokiin. Venerannan mukaan tulos on hyvä verrattuna muihin Selkämeren jokiin.

Harjavallan voimalaitoksen hautomo

Tapio Mäkelä (Kalatalouspalvelu Mäkelä Tmi) kertoi kokemuksista Harjavallan poikashautomon ensimmäisestä haudonnasta. Hautomossa haudottiin siian mätiä. Emokalat pyydettiin Lammaistenlahdelta (200 koirasta ja 400 naarasta). Kalat vapautettiin lypsyn jälkeen. Lypsyssä käytettiin kuiva-hedelmöitysmenetelmää. Hedelmöitetty mäti siirrettiin suppiloihin, joissa oli jatkuva vesitys. Suppiloita hautomossa oli 24 kappaletta. Vesitysmahdollisuuksia hautomossa on kolme: raaka jokivesi, suodatettu jokivesi ja kiertovesi. Valmistuttuaan hautomossa on mahdollista hautoa noin 270 litraa hedelmöitettyä mätiä.

Janne Rautanen halusi tietää istutetaanko kuoriutuneet poikaset suoraan jokeen. Istutetaan. Leena Rannikko totesi, ettei laitos ollut vielä valmis ja tästä eteenpäin keskitytään siian mädinhaudonnan kuntoon saattamiseen.

Ankerioiden matka mereen

Jouni Tulonen (Luonnonvarakeskus) kertoi ankerioiden ylisiirto mahdollisuuksista Kokemäenjoen vesistöissä. Selvityksen tavoitteena arvioida mahdollisuutta siirtää ankerioiden Melon yläpuolelta Harjavallan alapuolelle, keinoja vaellusankerioiden kiinniottoon, kiinniottolaitteiden rakenne ja sijaintipaikat, kustannukset ja ylisiirron merkitys ankeriaskannan hoidolle. Ylisiirto mahdollistaa kutuvaelluksen joka on pian ehto istutusten jatkamiselle, mahdollistaa pienimuotoisen virkistys/kotitarvekalastuksen sekä lajin ja pyyntikulttuurin säilymisen luontaisella levinneisyysalueella. Toimenpide-ehdotuksina kolmevuotinen ankerioiden ylisiirtohanke 2018-2020 ja Herralankosken kiinteäpyyntilaitte 2021-.

6. Kalataloudelliset kunnostukset vuonna 2017

Leena Rannikko (ELY-kalatalouspalvelut/Rannikko-Suomi) esitteli vuoden 2017 kalataloudellisia kunnostuksia. Harjunpäänjoella kahden kalatien suunnitelma ja koskikunnostuksia Leineperinkoskella, Vanhanmyllynkoskella, Solakoskella ja Tehtaankosken alaosalla. Joutsijoelle tehdään kunnostussuunnitelma. Kokemäenjoen alaosalla Harjavallan voimalaitoksen uusi säännöstelykäytäntö parantaa virtavesikutuisten kalojen lisääntymisen edellytyksiä. Vaellussiian lisääntymisaluekunnostukset voisivat parantaa joen tuottoa. Vuollejokisimpukka voi estää kaikki kunnostustoimet. Muita kunnostuskohteita ovat Kulo- ja Rautaveteen laskevat pienet uomat, Sammunjoen toimenpiteet Pirtti- ja Klupukoskella ja Sammunjoen mätirasiaistutukset. Loimijoen alaosan kunnostushanke on jäissä.

7. Kokemäenjoen tulvasuojeluhankkeiden tilannekatsaus

Juha-Pekka Triiponen (Varsinais-Suomen ELY-keskus) esitteli Kokemäenjoen tulvasuojeluhankkeiden tilannekatsauksen. Porissa merkittävimmän tulvariskin aiheuttaa jää- ja hyydepadot. Harjunpäänjoen alaosaan suunnitellaan uutta uomaa. Huittisissa tulvariski aiheutuu Kokemäenjoen ja Loimijoen suurista virtaamista, hyyteen aiheuttamasta vedennoususta sekä jääpadosta Huittisten keskustan kohdalla. Kokemäelle suunnitellaan Säpilän oikaisu-uoman tekemistä.

8. Vuoden 2017 toimenpiteet

Toimitaan olemassa olevan hoito-ohjelman mukaan. Toutaintutkimus. Sähkökalastetaan Harjunpäänjoessa. Saatetaan Harjavallan mätihautomo valmiiksi ja tuotetaan siian poikasia. Hoidetaan istutukset suunnitelman mukaan.

9. Muut asiat

Loimijoen alueen kalakantojen tila ja tulevaisuus –seminaari 19.4.2017 Alastaron entisellä kunnantalolla.

10. Seuraava kokous

Seuraava kokous on Porissa 2018

11. Kokouksen päättäminen

Kari Ranta-aho päätti kokouksen.